

Marin Getaldić (1568. – 1626.)

Marin Getaldić (Marino Ghetaldi, Marinus Ghetaldus), najistaknutiji hrvatski matematičar i fizičar na prijelazu iz XVI. u XVII. stoljeće. Rođen je 2. listopada 1568. u dubrovačkoj plemićkoj obitelji, kojoj se rodoslovlje može pratiti od druge polovice XIII. stoljeća. Školovao se u Dubrovniku. Kao dvadesetogodišnjak primljen je u Veliko vijeće Dubrovačke Republike. Važan preokret u Getaldićevu životu nastaje 1595. kada s Marinom Gučetićem putuje u London da bi pomogao u sređivanju ostavštine Nikole Gučetića. Presudne poticaje za

bavljenje znanosti dobio je za vrijeme studijskog boravka u europskim znanstvenim središtima i u susretima sa znanstvenicima (Michel Coignet u Antwerpenu, François Viète i Alexander Anderson u Parizu, Galileo Galilei u Padovi). Getaldić se u Parizu 1600. susreće s Vièteovom algebarskom metodom. Nakon povratka u Dubrovnik 1601., nastavlja s eksperimentalnim radom. U Rimu 1603. tiska prva djela: *Neki stavci o paraboli*, gdje potaknut optičkim pokusima provodi matematičko istraživanje svojstava parabole, i *Prošireni Arhimed*, fizikalno djelo o relativnim omjerima težina, sistematizirano u teoreme, probleme i tablice s rezultatima mjerenja vlastitom hidrostatskom vagom. Matematiku smatra znanosti koja najpreciznije opisuje svijet. Vjeruje u primjenu pokusa kao praktičnog aspekta znanosti, kojeg potom treba matematički provjeriti i dokazati. S Galileiem izmjenjuje tiskane radove. Dopisuje se s najuglednijim matematičarima iz kruga rimskih isusovaca, Christoforom Claviusom i Christoforom Grienbergerom. Karl Guldin ga je nagovarao da bude priređivač Vièteovih sabranih djela. Obnovitelj je tvrđave Pozvzd, najviše utvrde u fortifikacijskom sustavu Malog Stona (1604.). Getaldić, potaknut Vièteovim radom, objavljuje restauracije dvaju zagubljenih spisa grčkog matematičara Apolonija iz Perge, *O nagibima* i *O dodirima*.

Njegova djela imaju bogat odjek u novovjekovnoj prirodnoznanstvenoj literaturi. Njegove su doprinose koristili sljedeći znanstvenici: Kaspar Schott, William Oughtred, Pierre Herigon, John Lawson, Samuel Horsley, Ruben Burrow, Michelangelo Ricci, Alexander Anderson, Marin Mersenne, Jakob Christmann, Cyriaq de Mangin i drugi. Getaldić je svoja dva najvažnija djela, *Zbirku različitih zadataka* (Venecija, 1607.) i *O matematičkoj analizi i sintezi* (Rim, 1630.), započeo u isto vrijeme s namjerom da u prvom koristi metode antičke matematike, a u drugom simboličku algebru primijenjenu na raznorodnoj građi.

Preminuo je 1626. ne dočekavši objavljivanje djela *O matematičkoj analizi i sintezi*. Ovo je, u svojim metodama, posve inovativno. Primjenom algebarske metode na geometrijske probleme, Getaldić je ostvario izvanredne rezultate i približio se utemeljenju analitičke geometrije.